

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 1085 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri.....	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan.....	30
Iloxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida.....	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies.....	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges.....	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari.....	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan.....	86
Akmal Boymurodov	
Aktiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari.....	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров.....	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане.....	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadligini oshirish yo'llari.....	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlar.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matrilsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'anijon qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'gurta qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi	227
Qurbonova Sitora Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Неъматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farhod o'g'li Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарлова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A. Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv moliyaning ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafuz Marufovna Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish.....	322
Nurmuhammadxon Oppoqonov Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abdvakil Komil o'g'li O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Saginbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth.....	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlakatimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	
Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash.....	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	

Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlilikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari.....	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkxon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarchodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich	

Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish.....	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quy amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinoz Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi.....	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi.....	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi.....	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari.....	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	
Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?.....	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	

Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarining marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxon va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	829
Бегалиев Файзали Умаралиевич	
Sog'lomlashtirish turizmida ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning sintezi.....	832
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	

Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari.....	835
Махкамova Zuxra Tursunpulotovna	
Обзор по теме Современные системы управления возбуждение синхронных машин и перспективы их развития (Формирования законов управления).....	841
Алиев Абдор Мураткулович	
O'zbekistonda turizm va servis sohasida davlat- xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish istiqbollari.....	846
Мамайусупова Диловархон Бегматовна	
Tijorat banklarida operatsion risklarini baholash va boshqarish tizimini tashkil qilish.....	850
Жахонгир Рabbimov	
Tomorqa xo'jaliklari faoliyatini tahlil qilishda statistik modellar va metodlardan foydalanish yo'nalishlari.....	855
Turobov Sherzod Alisherovich	
Совершенствование порядка расчёта и взимания НДС в узбекистане: аналитический подход.....	860
Бисенбаев Шарьяр Куанишбай ули	
Mintaqaviy iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyalash masalalari.....	864
Yusubboeva Dinora Quadrat qizi	
Sirdaryo viloyatining turizm imkoniyatlari va o'ziga xos turizm resurslari.....	875
Tursunova Gulmira Rabbonovna	
Samarqand viloyatida investitsion-innovatsion faollikni oshirish holati va investitsiyalarning tarkibiy xususiyatlari.....	883
Bektemirov Abdumalik Bektemirovich, Axrorov Abbas Aslamjon o'g'li	
Global innovatsion indekslar va o'zbekiston: rivojlanish yo'nalishlari va bosqichlari.....	889
Bekmurodova Gavhar Adham qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvga raqamli texnologiyalarni joriy qilishning ilmiy-nazariy asoslariga qarashlar.....	895
Suyunov Dilmurod Xolmuradovich, Xabibullayeva Shirinxon Toxir qizi	
Xalqaro standartlar asosida moliyaviy instrumentlar hisobini va auditini takomillashtirish.....	902
Nuraliyev Behzod Baxtiyor o'g'li	
Внедрение и адаптация исламского банкинга в экономике узбекистана.....	906
Б.Б.Ахмаджанов, М. С.Шукруллаева, Д.Р.Сафаева	
Kichik biznesning iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi ahamiyatini baholash uslubiyoti.....	911
Ermatov Akmaljon Adxamovich	
"Neyromarketing" asosida o'zbekiston turizm brendi tahlili.....	916
Narziqulov Elbek Farhod o'g'li	
Xalqaro bozorlarda zamonaviy marketing vositalaridan foydalanish.....	922
Meliqulov Abdulhalil Norinovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar va ularning bank aktivlariga ta'siri.....	929
Saidov Bobir Jiyanboy o'g'li, Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich	
Сущность и причины международных денежных переводов.....	936
Гимранова О. Б.	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda uzoq muddatli aktivlarning hisobi va auditini raqamli tvn texnologiyasi asosida takomillashtirish imkoniyatlari.....	941
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
Biologik aktivlarning tushunchasi: iqtisodiy mazmuni va mohiyati.....	948
Ziyayev Dilshodjon Salimjonovich	
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda iqtisodiy siyosatning roli: zamonaviy yondashuvlar.....	953
Xodjayev Jamshid Abduxakimovich	

Аналитический обзор: Развитие корпоративного управления в государственных корпорациях Узбекистана (2015–2025).....	958
Мамараджабов Фарход Бахтиярович	
O'zbekistonda transport infratuzilmasini rivojlantirish karidorlari	968
Nazriyev Umidjon Baxrillayevich	
Aylanma kapital bilan ishlashda samaradorlikni oshirish: korxonalar moliya siyosatini takomillashtirish yo'nalishlarida data science yondashuvlari	975
Khoshimov Doniyor, Kungratov Ilmurod Kuzibay o'g'li	
Davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli transformatsiyaning roli	982
Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li	
Iqtisodiyotni raqamlashtirishda tijorat banklariga moliyaviy resurslarni jalb qilish metodologiyasini takomillashtirish	988
Hamrayev Obid Akhatovich	
Tibbiy xizmatlarda raqamli texnologiyalarni joriy etish va uning samaradorlikka ta'siri (xorijiy tajriba).....	993
Usmonova Vasila Botirovna	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarish amaliyoti tahlili.....	997
Akramova Nargiza Nutfillayevna	
Using integrated marketing communications (IMC) in business management	1002
Ziyayeva M.M.	
Xorijiy mamlakatlarda tibbiyot muassasalarini moliyalashtirish masalalari va ulardan o'zbekistonda foydalanish istiqbollari.....	1006
Jaxongirov Ilimdorjon Jahongirjon o'g'li	
Davlat budjetining ijtimoiy sohani rivojlantirishdagi xarajatlarini samarali boshqarish yo'llari.....	1011
Qo'ziyev Shodiyor Qilichboy o'g'li	
Mintaqada xalq hunarmandchiligida klasterlash va ekologik logistika modeli asosida savdo tizimini shakllantirish.....	1015
Norqobilova Feruza Abduhomidovna	
To'g'ri xarajatlar usuli va to'liq yutuvchi xarajatlar usuli tizimlarining afzalliklari va farqli jihatlari amaliy misolda.....	1019
Kholisa Kamoliddinovna Kuldosheva	
Investitsiyalarni innovatsiyalarga yo'naltirish bo'yicha xorij tajribasi.....	1024
Ayubov Ilyos Iloxomovich	
Важность разработки стратегических программ развития страны.....	1028
Каримова Нуржахон Олим кизи	
Sanoat korxonasining raqamli transformatsiyasini baholash omillari va ko'rsatkichlari.....	1032
Kudaybergenov Azamat Shamuratovich	
Namangan viloyatida ijtimoiy turizm tadbirkorligini maqsadli boshqarish mexanizmi.....	1042
Yunusova Sohiba Abdumamidovna	
Evaluating the capital asset pricing model methodology in uzbekistan companies	1048
Bunyod Usmonov	
Aholini ish bilan bandligining yangi turlari va imkoniyatlari.....	1055
A.B. Khayitov	
Maktab direktorlarini qo'llab-quvvatlashda asosiy ustun amaliyotlar va o'zbekiston ta'lim tizimida ularni qo'llash imkoniyatlari.....	1059
Mamura Tadjibayeva	
Sun'iy intellekt asosida matematik masalalarni yechish algoritmlari	1064
Oqnazarov To'liqin Jalilovich, Jo'rayev Mardon	
Global ta'lim makonida milliy tarbiyani rivojlantirish istiqbollari	1071
Sanaqulov Sardor Istamqulovich	

Bank xizmatlari sifati va bank daromadlariga ta'sir etuvchi omil sifatida personal faoliyatining o'rni.....	1075
Abdukaxarova Shoira Abduvahobovna	
Fond bozori raqamli iqtisodiyotda investitsiyalarni shakllantirish manbai sifatida.....	1079
Kamilova Sevara Anvarovna	

FOND BOZORI RAQAMLI IQTISODIYOTDA INVESTITSIYALARNI SHAKLLANTIRISH MANBAI SIFATIDA

Kamilova Sevara Anvarovna

PhD “Moliya va moliyaviy texnologiyalar”
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada fond bozorining raqamli iqtisodiyotda investitsiyalarni shakllantirish manbai sifatidagi o'рни va ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, fond bozorini raqamlashtirish orqali investitsiya jalb qilish strategiyasi ishlab chiqilgan va asoslangan. Jadvallar hamda tahliliy ma'lumotlar orqali mavzu chuqur tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: fond bozori, investitsiya, raqamli iqtisodiyot, raqamlashtirish, tokenizatsiya, kapital bozor, investor, Toshkent fond birjasi, raqamli transformatsiya.

Abstract: This article explores the role and importance of the stock market as a source of investment formation in the digital economy. The thesis also proposes a strategic approach to attracting investments through the digitalization of the stock market. The topic is thoroughly examined using tables, and analytical data.

Key words: stock market, investment, digital economy, digitalization, tokenization, capital market, investor, Tashkent Stock Exchange, digital transformation.

Аннотация: В данной статье исследуется роль и значение фондового рынка как источника формирования инвестиций в условиях цифровой экономики. Также разработана стратегия привлечения инвестиций через цифровизацию фондового рынка. Тема глубоко проанализирована с использованием таблиц и аналитических данных.

Ключевые слова: фондовый рынок, инвестиции, цифровая экономика, цифровизация, токенизация, рынок капитала, инвестор, Ташкентская фондовая биржа, цифровая трансформация.

KIRISH

Raqamli iqtisodiyot – bu raqamli texnologiyalar, internet va axborot-kommunikatsiya tizimlari asosida faoliyat yuritadigan iqtisodiy tizim bo'lib, an'anaviy iqtisodiyotdan sezilarli farq qiladi. Ushbu yangi iqtisodiy modelda ma'lumotlar asosiy resurs hisoblanadi va sun'iy intellekt, bulutli hisoblash, blokcheyn, IoT kabi ilg'or texnologiyalar asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Raqamli iqtisodiyotning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

Axborotning ustuvorligi – barcha iqtisodiy qarorlar real vaqt rejimida yig'ilgan, qayta ishlangan va tahlil qilingan ma'lumotlarga asoslanadi.

Raqamli infratuzilma – bulutli texnologiyalar, tezkor internet, sun'iy intellekt va mobil platformalarga tayanadi.

Innovatsion yondashuv – yangi mahsulot va xizmatlar yaratishda texnologik yangiliklar hal qiluvchi o'rin egallaydi.

Platformaviy model – kompaniyalar, foydalanuvchilar va investorlar o'rtasida onlayn platformalar orqali bog'lanish.

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot dunyo bo'yicha yalpi ichki mahsulotning (YAIM) muhim qismini tashkil qilmoqda. Masalan, AQSH, Xitoy, Janubiy Koreya, Singapur kabi mamlakatlarda bu ulush 20–30% atrofida.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda raqamli iqtisodiyot konsepsiyasi asosida islohotlar olib borilmoqda. Fond bozori – bu investorlar, korxonalar va davlat o'rtasida moliyaviy resurslar harakatini ta'minlovchi muhim moliyaviy institutdir. U korxonalarga kapital jalb qilish, investorlar uchun esa daromad topish imkonini yaratadi.

Fond bozorining asosiy funksiyalari:

Investitsiya jalb qilish – aksiyalar, obligatsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar orqali kapital shakllantirish.

Likvidlik ta'minoti – investorlar istagan paytda o'z aktivlarini pulga aylantira olishlari mumkin.

Bozor narxlarini shakllantirish – talab va taklif asosida aktivlar narxining aniqlanishi.

Moliyaviy risklarni taqsimlash – turli aktivlarga sarmoya kiritish orqali diversifikatsiya qilish.

Shuningdek, fond bozori ikki asosiy bo'limga bo'linadi: birlamchi bozor – yangi chiqarilgan qimmatli qog'ozlar ilk bor sotiladi va ikkilamchi bozor – ilgari chiqarilgan qimmatli qog'ozlar o'zaro sotiladi (birja orqali). Investitsiya – bu kelajakda daromad olish maqsadida mablag'larni real yoki moliyaviy aktivlarga yo'naltirishdir.

Fond bozori investitsiyalarni shakllantirishning asosiy manbai bo'lib, u orqali:

Yirik sanoat loyihalari moliyalashtiriladi;

Innovatsion startaplar rivojlanadi;

Davlat budjeti defitsiti qoplanadi;

Oddiy fuqarolar o'z jamg'armalarini ko'paytirish imkoniga ega bo'ladi.

Fond bozorida kapitalni erkin harakati va samarali taqsimoti iqtisodiy o'sishni jadallashtiradi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida investorlar mobil ilovalar, onlayn birjalar orqali tez va qulay investitsiya qilish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar.

Quyida "Fond bozori raqamli iqtisodiyotda investitsiyalarni shakllantirish manbai sifatida" mavzusidagi diplom ishingiz uchun adabiyotlar tahlili va ishda qo'llanilgan metodlar (usullar) bo'yicha bo'lim tayyorlab berildi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Ushbu tadqiqotda O'zbekiston va xorijiy davlatlarda fond bozori, raqamli iqtisodiyot, investitsiya jarayonlari va moliyaviy texnologiyalar bo'yicha ilgari chop etilgan ilmiy adabiyotlar, rasmiy ma'lumotlar va xalqaro tajribalar tahlil qilindi. Tahlil qilingan asosiy manbalar quyidagilar:

1. Kotler F. – "Marketing va investitsiyalar" (2020 y.). Unda fond bozori orqali sarmoyalarni jalb qilish va investor xatti-harakatlarini raqamli muhitda boshqarish masalalari keng yoritilgan.

2. Deloitte (2023): "Digital Capital Markets". Ushbu hisobotda raqamli texnologiyalar, xususan, blokcheyn, tokenizatsiya va FinTech vositalarining fond bozorida transformatsion roli tahlil qilingan.

3. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi ma'lumotlari (2021–2024). Fond bozori infratuzilmasini modernizatsiya qilish, investitsion muhitni yaxshilashga qaratilgan islohotlar o'rganildi.

4. McKinsey (2022): "Capital Markets in Emerging Economies". Rivojlanayotgan mamlakatlarda fond bozori faoliyatining transformatsion omillari va raqamli strategiyalariga oid xalqaro tajribalar solishtirildi.

5. Statistika agentligi va Toshkent fond birjasi hisobotlari. O'zbekistonda investitsiya oqimlari, raqamlashtirilgan operatsiyalar soni, ishtirokchilarning tuzilmasi bo'yicha aniq statistik ma'lumotlar olindi.

6. Ilmiy maqolalar (Google Scholar, CyberLeninka, ResearchGate). Fond bozori, investitsiyalar va raqamli iqtisodiyot mavzularida yozilgan dolzarb maqolalar asosida mavzuga oid nazariy yondashuvlar mustahkamlandi [1-9].

Shunday qilib, mavjud adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, fond bozori raqamli iqtisodiyotning asosiy tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, uning samarali faoliyati innovatsion moliyaviy texnologiyalar, davlat siyosati va investorlarning ishonchiga bevosita bog'liqdir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada quyidagi ilmiy-uslubiy yondashuvlar va metodlardan foydalanildi:

- Tahliliy (analitik) metod (Fond bozori va raqamli iqtisodiyot o'rtasidagi bog'liqlik, investitsion oqimlar dinamikasi tahlil qilindi).

- Taqqoslash metodi (O'zbekiston va rivojlangan davlatlar (AQSH, Janubiy Koreya, Estoniya) fond bozorlarining raqamli rivojlanish strategiyalari solishtirildi).

- Statistik metod (Toshkent fond birjasi, Moliya vazirligi va xalqaro manbalar ma'lumotlari asosida grafik va jadval ko'rinishidagi statistik tahlillar olib borildi).

- Grafik-visual metod (Diagramma va grafiklar orqali investitsion jozibadorlikka ta'sir qiluvchi omillar ko'rsatilgan).

- Sotsiologik metod (so'rovnoma, intervyu) (Mahalliy kichik investorlar o'rtasida internet orqali o'tkazilgan so'rov natijalari asosida raqamli fond bozori haqida tushunchalar o'rganildi).

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli texnologiyalar fond bozorini tubdan o'zgartirmoqda. An'anaviy savdo uslublari o'rnini quyidagi ilg'or yondashuvlar egallamoqda:

Elektron savdo platformalari – investorlar mobil telefon orqali aksiyalarni real vaqt rejimida sotib oladi.

Blokcheyn texnologiyasi – savdolarda shaffoflik va xavfsizlikni oshiradi, tranzaktsiyalarni tezlashtiradi.

Fintech startaplar – vositachilarni kamaytirib, investitsiya xizmatlarini demokratlashtiradi.

Sun'iy intellekt asosidagi savdo algoritmlari – bozor tahlilini avtomatlashtirib, investitsiya samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, raqamli aktivlar – kriptovalyutalar, tokenlar, va raqamli obligatsiyalar – fond bozorining yangi segmentlarini shakllantirmoqda. Masalan, AQSHda NASDAQ birjasi to'liq raqamlashtirilgan birja hisoblanadi, unda kundalik savdo hajmi 200 milliard AQSH dollariga yaqin. O'zbekistonda ham Toshkent fond birjasining raqamli modernizatsiyasi bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. O'zbekiston fond bozori o'zining shakllanish bosqichida turibdi. So'nggi yillarda fond bozori faoliyatini kengaytirishga, xususan, raqamlashtirishga qaratilgan bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan:

Toshkent fond birjasi faoliyati takomillashtirilmoqda;

Elektron savdo tizimi modernizatsiya qilinmoqda;

Yangi moliyaviy instrumentlar – korporativ obligatsiyalar, investitsiya fondlari joriy qilinmoqda;

Investorlarni himoya qilish bo'yicha qonunchilik kuchaytirilmoqda.

Shunga qaramay, bir qator muammolar ham mavjud:

Aholi va tadbirkorlar orasida fond bozori madaniyati past;

Issiqlikli emitentlar soni cheklangan;

Elektron savdo tizimi to'liq avtomatlashtirilmagan;

Xususiy investorlar faolligi sust;

Moliya vositachilarining (brokerlar, investitsion kompaniyalar) soni oz.

Shunday qilib, bularning barchasi fond bozorining investitsiyalar shakllantirishdagi rolini to'laqonli amalga oshirishga to'sqinlik qilmoqda. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali fond bozori faoliyatini yanada samarali tashkil etish imkoniyati mavjud. Quyidagi texnologiyalar bu borada katta rol o'ynaydi (1 jadval).

1 jadval. Raqamli texnologiyalar

Blokcheyn:	Fintech:	Sun'iy intellekt:
Tranzaktsiyalarning shaffofligi va buzib bo'lmasiligini ta'minlaydi;	Mobil ilovalar va veb-platformalar orqali investitsiyalarni yengillashtiradi;	Bozor tendensiyalarini bashorat qiladi;
Qimmatli qog'ozlarni raqamli ro'yxatdan o'tkazish imkonini beradi (security tokens);	Kichik investorlar uchun moliyaviy xizmatlarni arzonlashtiradi;	Investorlar xatti-harakatini tahlil qiladi;
Yangi investitsion vositalar – STO (Security Token Offering) orqali mablag' jalb qilish imkoniyatini yaratadi.	Ma'lumotlar tahlili orqali individual investitsiya takliflarini yaratadi.	Avtomatizatsiyalashgan savdo (algo-trading) imkonini beradi.

O'zbekistonda bu texnologiyalarni joriy etishga doir birinchi qadamlar qo'yilmoqda. Masalan, 2021-yilda "Central Securities Depository" (CSD) tomonidan qimmatli qog'ozlar bo'yicha elektron hujjat aylanishi tizimi ishlab chiqildi. Biroq, bu tizimlar hali keng joriy etilmagan.

Dunyo bo'yicha raqamli fond birjalari va onlayn platformalar investorlar uchun yangi imkoniyatlar ochmoqda. Masalan:

Robinhood (AQSH) – minimal xarajat bilan aksiyalar savdosi;

Binance, Coinbase – token va raqamli aktivlar bozoriga kirish;

eToro – ijtimoiy investitsiya platformasi.

O'zbekistonda ham shunday platformalarning yaratilishi quyidagi afzalliklarni ta'minlaydi:

Istalgan vaqtda investitsiya qilish imkoniyati;

Shaxsiy kabinetlar orqali aktivlarni boshqarish;

Investitsiyalar bo'yicha tavsiyalar va ko'rsatkichlar tahlili;

Yangi investorlar qatlamining shakllanishi.

Toshkent fond birjasida 2022-yilda onlayn brokerlik xizmatlari joriy etilgan bo'lib, bu bosqichli raqamli transformatsiyaning boshlanishi bo'ldi. Raqamli fond bozorining rivojlanishi bevosita investitsiya muhitiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. U quyidagilarni ta'minlaydi:

Moliyaviy xizmatlarning qulayligi – investorlar uchun foydalanish soddaligi;

Xarajatlarning kamayishi – vositachilarsiz to'g'ridan-to'g'ri investitsiya qilish imkoniyati;

Shaffoflik – investorlarda ishonch ortadi;

Ma'lumotga asoslangan qarorlar – texnologik tahlil vositalari orqali.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, raqamlashtirilgan fond bozoriga ega mamlakatlarda investitsiya jalb qilish sur'ati an'anaviy tizimlardagiga nisbatan 2–3 baravar yuqori bo'ladi.

2-jadval. O'zbekiston va rivojlangan mamlakatlar fond bozori hajmi (2024 yil).

Mamlakat	Fond bozori hajmi (mlrd \$)	Raqamli savdo ulushi (%)
AQSH	40 000	95%
Yaponiya	6 800	89%
Germaniya	3 200	91%
O'zbekiston	0,15	25%

Quyidagi jadval (2-jadval) O'zbekistonda fond bozorini raqamlashtirish orqali sezilarli o'sish potentsiali mavjudligini ko'rsatadi.

Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, fond bozorining to'liq raqamlashtirilishi investitsiya jalb qilish jarayonini sezilarli darajada jadallashtiradi. Quyida ba'zi ilg'or mamlakatlar misolida bu jarayon tahlil qilinadi:

AQSH:

NASDAQ birjasi butunlay raqamli savdoga asoslangan;

Sun'iy intellekt, algoritmik savdo, fintech startaplar orqali investitsiya ekotizimi shakllangan;

Robinhood, E*TRADE, TD Ameritrade kabi mobil ilovalar orqali millionlab amerikaliklar investitsiyalarni boshqarmoqda;

AQSHda 2023 yilda fond bozorining umumiy hajmi 40 trillion dollardan oshgan.

Yaponiya:

Tokio fond birjasi raqamli texnologiyalar asosida avtomatlashtirilgan;

Elektron hujjatlar aylanishi, investorlar bilan onlayn muloqot tizimi joriy etilgan;

Investitsion xavfsizlik tizimlari (cybersecurity) kuchli.

Singapur:

Blokcheyn asosida aktivlar tokenizatsiyasi yo'lga qo'yilgan;

Singapore Exchange (SGX) orqali real vaqtda savdo jarayoni, tezkor kliring va hisob-kitoblar amalga oshiriladi;

Davlat fintechni qo'llab-quvvatlaydi va startaplar uchun fond bozori orqali mablag' yig'ish imkonini yaratgan.

Ushbu tajribalar asosida quyidagicha umumiy xulosa chiqarish mumkin: raqamli texnologiyalarga asoslangan fond bozori iqtisodiy o'sish uchun tayanch mexanizmdir. Shu tariqa, O'zbekistonda fond bozorining to'liq raqamlashtirilmaganligi sababli investorlar uchun jozibadorlik nisbatan past darajada. Uni oshirish uchun quyidagi yo'nalishlar taklif etiladi:

Elektron savdo platformalarini takomillashtirish – real vaqt rejimida ishlovchi interfeyslar va mobil ilovalar;
Raqamli reyestrlar – aksiyalar, obligatsiyalar va investorlar haqidagi ma'lumotlarni yagona elektron bazaga yig'ish;

Kriptografik xavfsizlik tizimlari – investorlar shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish;

Raqamli ta'lim dasturlari – aholining investitsiya savodxonligini oshirish;

Tokenizatsiya va raqamli aktivlar – kichik korxonalar ham fond bozori orqali kapital jalb qilish imkonini berish.

Ushbu yo'nalishlar yordamida fond bozori infratuzilmasi takomillashadi va investitsiyalarni jalb qilish salohiyati ortadi. Raqamli transformatsiya O'zbekiston fond bozorining samarali ishlashini ta'minlovchi asosiy omil hisoblanadi. Quyidagi strategik takliflar ishlab chiqildi (3 jadval).

3-jadval. Strategik takliflar.

No	Takliflar	Amalga oshirish vositalari
1.	Raqamli birja platformasini yaratish	Xalqaro texnologiyalar asosida "Digital TSE" loyihasi
2.	Investitsiya mobil ilovasini ishlab chiqish	Fintech kompaniyalar bilan hamkorlik
3.	Elektron identifikatsiya va e-KYC tizimini joriy etish	Biometrik autentifikatsiya orqali
4.	Investitsiya chatbotlari va sun'iy intellektdan foydalanish	Savol-javob, tahlil va tavsiyalarni avtomatlashtirish
5.	Blokcheyn asosidagi aktivlar savdosi tizimini joriy etish	Tokenlar orqali mikroinvestitsiyalarni tashkil qilish

Ushbu choralar nafaqat fond bozorining innovatsion qiyofasini shakllantiradi, balki investorlar uchun xavfsizlik va ishonch darajasini oshiradi.

Har qanday fond bozori faqat raqamlashtirish bilangina emas, balki qonunchilik, tartibga solish va ishonch muhitining mavjudligi bilan ham rivojlanadi. O'zbekistonda quyidagi yo'nalishlarda islohotlar zarur:

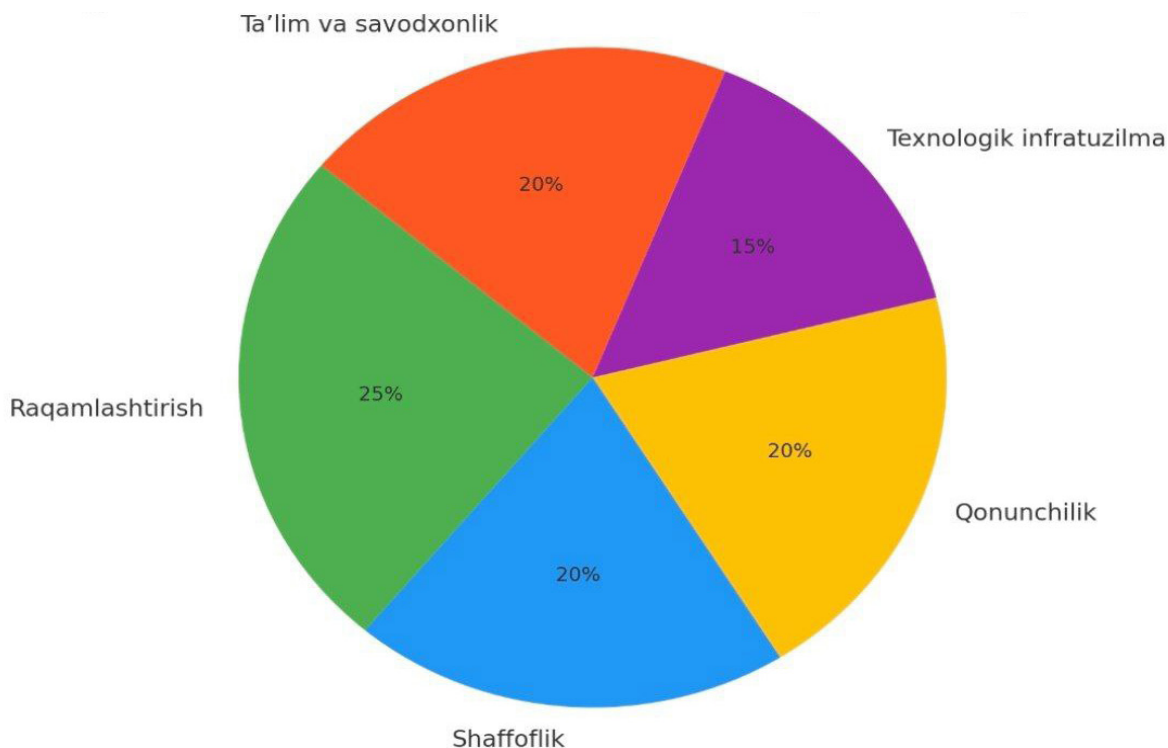
Qonunchilikni modernizatsiyalash – raqamli aktivlar, tokenlar, kriptofondlar bo'yicha aniq va ochiq tartiblar joriy etish;

Investorlarni himoya qilish mexanizmlari – moliyaviy firibgarlik va ma'lumot buzilishiga qarshi chora-tadbirlar;

Davlat tomonidan kafolatlangan platformalar – investorlar uchun ishonch muhitini shakllantiradi;

Shaffoflikni oshirish – barcha moliyaviy operatsiyalar ochiq, kuzatuvchan va hisobotli bo'lishi lozim.

Shuningdek, Toshkent fond birjasining blokcheyn asosida tokenizatsiya platformasini yo'lga qo'yishi investorlar uchun yangi davrni boshlab beradi.

1-rasm. Investitsion jozibadorlikka ta'sir qiluvchi asosiy omillar.

1-Rasmga izoh: «Investitsion jozibadorlikka ta'sir qiluvchi asosiy omillar» nomli ushbu diagrammada fond bozoriga sarmoya jalb etishda hal qiluvchi omillar foizlarda ifodalangan. Diagrammadan ko'rinib turibdiki:

- Raqamlashtirish (25%) — fond bozorida tezkorlik, samaradorlik va ochiqlikni ta'minlaydigan eng muhim omil hisoblanadi. Elektron savdo platformalari va raqamli aktivlar sarmoyadorlar uchun qulay sharoit yaratadi.

- Shaffoflik (20%) va qonunchilik (20%) — investorlarda ishonch uyg'otish, risklarni kamaytirish va aktivlar xavfsizligini ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi.

- Texnologik infratuzilma (15%) — fond bozorining barqaror ishlashiga xizmat qiladi. Bu omil internet tezligi, xavfsizlik tizimlari va onlayn savdo texnologiyalarini o'z ichiga oladi.

- Ta'lim va savodxonlik (20%) — aholi va investorlar orasida moliyaviy bilimlarni oshirish, fond bozori vositalaridan to'g'ri foydalanish darajasini ko'rsatadi.

- Umuman olganda, ushbu omillar ichida raqamli texnologiyalar va ishonchga asoslangan omillar (raqamlashtirish, shaffoflik va qonunchilik) umumiy hisobda 65% ni tashkil etib, fond bozorining jozibadorligini belgilovchi ustuvor yo'nalishlar hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash lozimki, O'zbekistonda fond bozorining raqamli transformatsiyasi orqali investitsiya muhiti sezilarli darajada yaxshilanishi mumkin. Xorijiy tajribalar, texnologik innovatsiyalar, zamonaviy tartibga solish va ishonch muhitini yaratish orqali raqamli iqtisodiyotga sarmoyalarni jalb etish salohiyati oshadi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida fond bozori milliy iqtisodiy taraqqiyotda strategik ahamiyatga ega bo'lgan investitsiya manbalaridan biriga aylanmoqda. Ushbu diplom ishida fond bozorining raqamli transformatsiyasi, uning investitsion jozibadorligi, zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati va xalqaro tajribalar tahlil qilindi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, raqamlashtirish jarayonlari orqali fond bozori faoliyatining shaffofligi, tezkorligi va xavfsizligi ortmoqda. Ayniqsa, elektron savdo tizimlari, blokcheyn texnologiyasi, moliyaviy mobil ilovalar va raqamli aktivlar sarmoyadorlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, O'zbekiston fond bozorida ham rivojlanish sur'atlari ortib bormoqda, biroq ayrim muammolar — past likvidlik, ishonchning sustligi, axborot ochiqligining cheklanganligi saqlanib qolmoqda.

Shuningdek, xorijiy mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, fond bozorini raqamlashtirish nafaqat sarmoyalarni jalb etish hajmini oshiradi, balki makroiqtisodiy barqarorlikka ham xizmat qiladi. Fond bozori orqali jalb qilingan investitsiyalar innovatsiyalarni moliyalashtirish, startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash va infratuzilmani rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Takliflar:

1. Fond bozori ishtirokchilari uchun raqamli platformalarni kengaytirish.

Elektron savdo tizimlari, mobil ilovalar va onlayn portallarni modernizatsiya qilish orqali investorlar va emitentlar o'rtasida qulay va tezkor aloqani ta'minlash zarur.

2. Investorlarga mo'ljallangan raqamli savodxonlik dasturlarini joriy etish

Raqamli aktivlar, elektron obligatsiyalar va blokcheyn asosida investitsiya yuritish bo'yicha ommaviy onlayn kurslar, seminarlar tashkil etish tavsiya etiladi.

3. Regulyatorlar tomonidan shaffoflik va axborot ochiqligini kuchaytirish

Emitentlar faoliyati, moliyaviy hisobotlari va bozordagi operatsiyalar to'g'risidagi ma'lumotlar ommaga ochiq va real vaqtda taqdim etilishi zarur.

4. Raqamli texnologiyalarni joriy qilgan kompaniyalar uchun imtiyozlar berish

Blokcheyn, sun'iy intellekt va boshqa zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirgan fond bozor ishtirokchilariga soliq va bojxona imtiyozlari berish mexanizmini ishlab chiqish lozim.

5. Startap va "yashil" loyihalar uchun fond bozori mexanizmlarini faollashtirish

Innovatsion g'oyalarni moliyalashtirish uchun maxsus platformalar (masalan, crowdfunding, STO – security token offering) orqali sarmoyalarni jalb qilish tizimini yo'lga qo'yish kerak.

6. Moliyaviy texnologiyalar (FinTech) bilan integratsiyani kuchaytirish

Fond bozori va FinTech kompaniyalari o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish, jumladan, API texnologiyalar asosida xizmatlar integratsiyasini yo'lga qo'yish muhim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Deloitte: Digital Marketing Trends Report, 2023.
2. Raxmatov A. "O'zbekistonda fond bozorini rivojlantirish istiqbollari". – Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar jurnali, 2023, №1.
3. Kotler F. "Marketing asoslari". – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
4. Khasanov B. "Blockchain texnologiyasi va fond bozori integratsiyasi". – Axborot texnologiyalari va iqtisodiyot jurnali, 2023, №2.
5. <https://www.mf.uz> – O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi.
6. <https://www.tse.uz> – Toshkent fond birjasi rasmiy sayti.
7. <https://www.investopedia.com> – Moliyaviy terminlar va bozor tahlillari.
8. <https://www.worldbank.org> – Jahon banki statistik ma'lumotlari.
9. <https://www.stat.uz> – O'zbekiston Respublikasi statistika agentligi.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
